

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 84/19

Møtedato: 26.09.2019

Dato: 12.09.2019

Arkivsaksnr: 2019/23400

Status for studentopptaket høsten 2019

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 124/18 [Opptaksrammer 2019](#)

Saken gjelder:

I denne saken gis en status for studentopptaket høsten 2019. Det gjøres et skille mellom nasjonale opptak gjennom Samordna opptak (grunnstudier) og lokale opptak til 2-årige masterstudier og praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). I tillegg gis en orientering om refordeling av PPU plasser og fordeling av nye studieplasser innenfor IKT.

Status viser at UiB totalt sett fyller sine studieplasser via Samordna opptak. Det er likevel utfordringer ved MN, der strengere opptakskrav (R2-krav) har medført betydelig reduksjon i antall søkere. Dette gjør at fakultetet ikke fyller studieplassen for 2019/2020.

Innenfor de 2-årige masterstudiene er situasjonen annerledes. Her har UiB i flere år tatt opp færre studenter enn rammene skulle tilsi. Med virkning fra 2019 koordineres opptaket av Studieavdelingen (SA). Dette har gitt økning i antall møtte studenter. Det er likevel fortsatt utfordringer knyttet til full utnyttelse av studieplasser på masternivå.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering og ber universitetsledelsen fortsette arbeidet med tiltak for å fylle studieplassene.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

11.09.2019 Ida Fauskanger/Christen Soleim (avd.dir.)

Saksframstilling

Styre:	Styresak:	Møtedato:	Arkivsaksnr:
Universitetsstyret	84/19	26.09.2019	2019/23400

Bakgrunn

I de årlige etatsstyringsmøtene, og i dialog med Kunnskapsdepartementet (KD), har UiBs måloppnåelse og tiltak for å fylle studieplassene vært et svært viktig tema. I denne saken gis en status for opptaket høsten 2019.

UiB ønsker å tiltrekke seg godt kvalifiserte, høyt motiverte og faglig engasjerte studenter. Samtidig må det sikres et studentopptak i tråd med antall planlagte studieplasser.

Etter flere år med stigende søknadstall gjennom Samordna opptak (grunnstudier) var det i 2019 en mindre reduksjon i antall søkere i 2019. Dette gjaldt også nasjonalt. Status viser likevel at UiB totalt sett fyller sine studieplasser via Samordna opptak. Det er imidlertid utfordringer ved MN, der strengere opptakskrav (R2 krav) har medført betydelig reduksjon i antall søkere som gjør at fakultetet ikke fyller studieplassen for 2019/2020.

Innenfor de 2-årige masterstudiene er situasjonen annerledes. Her har UiB i flere år tatt opp færre studenter enn rammene skulle tilsi. Med virkning fra 2019 koordineres av Studieavdelingen (SA). Et godt samarbeid mellom SA og fakultetene, der fakultetene har gjennomgått egne opptakskrav, har ført til at sentraliseringen har hatt god effekt. Sentralt koordinert tilbudstallsetting bidro til at flere tilbud ble sendt ut i 2019 enn i 2018. Det er likevel behov for ytterligere tiltak for å fylle opptaksrammene på masternivå.

Om tabellene og analyser

I saken brukes ulike begreper i tabellene og analysene: De viktigste forklares under.

- Førstevalgssøkere: Søkerne telles kun en gang, selv om de kan ha søkt flere program
- Tilbudstall: Antall tilbud som ble gitt i opptaket – hver søker kan bare få ett tilbud
- Møtt-tall: Møtt er det samme som antall semesterregistrerte studenter. I saken brukes både faktiske møtt-tall (normalt for 1. semester) og stipulerte møtt-tall for 2. semester. De stipulerte møtt-tallene for 2. semester tar høyde for frafallet mellom 1. og 2. semester, og det er disse som brukes for å vurdere om vi fyller de vedtatte opptaksrammene.

Møtt-tallene i tabellene er oppdatert 10.09.2019. Endelige møtt-tall er klare til den offisielle rapporteringen til database for høyere utdanning (DBH) 15. oktober.

Opptak til grunnstudier (Samordna opptak)

Alle UiBs grunnstudier lyses ut i det samordna opptaket, med unntak av bachelorprogrammene til Fakultet for kunst, musikk og design (KMD). Grunnstudier inkluderer bachelorprogram, årsstudier, profesjonsstudier og integrerte masterprogram (5-årige).

Når tilbudstallene fastsettes for disse programmene, tas det høyde for frafall frem mot 2. semester. Det gis derfor, så lenge det er nok kvalifiserte søkere, et tilstrekkelig antall tilbud til å sikre at møtt-tallene for 2. semester tilsvarer de vedtatte opptaksrammene (= antallet utlyste studieplasser).

Det totale antallet studieplasser i årets opptak var 4095 – dette er en økning fra den vedtatte rammen på 4085 og skyldes omgjøring av PPU-plasser. Se eget avsnitt under.

Det ble i hovedsak ikke gjennomført etterfylling etter det nasjonale suppleringsopptaket 29. juli. MN og HF som har negative tall for i prognosene for møtt 2. semester, hadde ikke søkere på venteliste til studier der det var ledige plasser. En oversikt over opptaket via Samordna opptak er gitt i tabell 1.

Tabell 1. Opptakstall for det samordna opptaket 2019

Fakultet	Studieplasser	Førstevalg-søkere	Tilbud	Ja-svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester *	Diff. møtt/plasser **
HF	1020	1633	2414	1394	1172	1007	-13
JURFA	380	1811	675	508	451	437	57
MN	843	1059	1118	813	706	623	-220
MED	302	1230	574	402	351	334	32
PSYK	510	2091	1254	720	620	572	62
SV	1014	2478	2602	1476	1265	1089	75
KMD	26	78	56	35	139	29	3
UiB totalt	4095	10380	8693		4679	4091	-4

* Prognose for møtt 2. semester er basert på møtt-tall for 1. og 2. semester de siste 5 årene (2014-2018)

**Siste kolonne viser differansen mellom stipulert møtt 2. semester og studieplasser

I tillegg til opptak til grunnstudier gjennom det samordna opptaket, har KMD opptak til tre bachelorprogram (lokalt opptak) som hadde 109 møtte på 105 studieplasser. Det er stipulert 107 møtte for 2. semester.

Oppsummering av Samordna opptak

- UiB sendte ut litt færre tilbud i 2019 enn i 2018 (2018: 8828 tilbud), men møtt-tallene for 1. semester viser likevel at 4679 nye studenter møtte ved studiestart i 2019, mot 4619 i 2018.
- Stipulerte møtt-tall viser at UiB ved inngangen til 2. semester vil ha oppfylt den vedtatte rammen (antall studieplasser).
- Fakultetene HF, MN, JUS og PSYK har hatt en nedgang i antall tilbud fra 2018, og UiB hadde en nedgang totalt sett. MN hadde den største nedgangen. Dette skyldes i hovedsak R2-kravet, som fra 2019 gjaldt de fleste studieprogrammene ved fakultetet. Både HF og MN har tømt ventelistene der det var mulig.
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) har størst økning i antall tilbud, og sammen med Det medisinske fakultet (MED) størst økning i antall ja-svar.
- MN har som eneste fakultet færre ja-svar enn studieplasser, og stipulert møtt 2. semester på MN ligger 220 under fakultetets opptaksramme (623 møtte på 843 plasser)
- SV (+75), MED (+32), JURFA (+57) og PSYK (+62) kompenserer for MNs nedgang, slik at UiB totalt treffer rammen ved opptak til lavere grad.

Oppfølging etter opptaket

Til tross for at UiB totalt sett fyller antall studieplasser, vil manglende oppfylld for MN få konsekvenser. Det negative avviket på 200 studenter vil for eksempel gi en inntektssvikt i resultatmidler på 8 mill. kroner. Det er derfor viktig å vurdere tiltak for å øke antall kvalifiserte søkere til fakultetet, herunder muligheter for innføring av forkurs.

Opptak til 2-årig master

Oppsummering av opptaket

Fra 2019 ble opptak til alle masterprogram ved UiB, med unntak av programmene ved KMD, gjennomført sentralt ved UiB. I dette ligger at søkerne har søkt i ett opptak, prioritert inntil 3 søknadsalternativ (også på tvers av fakultet) og bare har kunnet motta ett tilbud.

Saksbehandling og rangering av søkerne er gjennomført av SA, mens faglig vurdering (der det var behov for hjelp til å vurdere søkeres kvalifikasjoner) ble gjennomført av fakultetene.

Tilbudstall fastsettes på samme måte som for det samordna opptaket, ved at det tas høyde for frafall frem mot 2. semester. Frafall mellom 1. og 2. semester på master er tradisjonelt lavere enn for grunnstudiene.

Tabell 2. Opptakstall master 2019

Fakultet	Studie- plasser	Førstevalg- søkere	Inkludert førstevalg- søkere INTGRAD*	Tilbud	Ja- svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester	Diff. møtt/ plasser
HF	214	425	622	302	200	183	168	-46
JURFA	30	167	167	31	30	30	29	-1
MN	346	977	1375	515	297	260	247	-99
MED	145	309	833	273	129	89	85	-60
PSYK	147	889	1066	499	226	166	150	3
SV	270	839	1329	598	340	298	270	0
KMD	79	604	604	109	83	76	74	-5
UiB totalt	1231	4210	5997	2327	1305	1102	1023	-196

* Kolonnen viser totale søkertall for UiB – inkludert søkere med frist 1. desember

- Sentralisering av masteropptaket har hatt effekt både på tilbudstallene og antall møtte masterstudenter i første semester. I dialog med fakultetene, ble det gjennomført en sentralt koordinert tilbudstallsetting, og et felles suppleringsopptak i midten av juli.
- Det ble gitt totalt 2327 tilbud i 2019, mot 2133 i 2018. Dette til tross for at det i 2018 var mulig for hver søker å motta mer enn ett tilbud.
- Per 10.09 har UiB 1102 møtte masterstudenter, mot 975 høsten 2018.
- Alle fakultetene ga flere tilbud enn de har studieplasser.
- PSYK, SV og KMD hadde flere ja-svar enn studieplasser – og etter at møtt 2. semester er stipulert, er det kun PSYK og SV som ikke har negative tall.
- SV har sterk økning i antall ja-svar sammenliknet med opptaket i 2018 (340 i 2019 mot 275 i 2018)

- Møtt 2. semester er stipulert på grunnlag av tall de siste 5 årene for møtt 1. og 2. semester. Denne stipuleringen viser at vi ved inngangen til 2. semester vil ha 196 færre møtte studenter enn studieplasser (1023 møtte på 1231 plasser).
- MN har som eneste fakultet en ørliten nedgang i ja-svar fra 2018. Fakultetet har tradisjon for også å ta opp studenter i vårsemesteret og har vanligvis god uttelling ved våropptaket, med hhv. 78 (2017) og 82 (2018) møtte andre semester. Ved tilsvarende uttelling våren 2020, vil dette opptaket oppveie for nesten hele differansen til MN i masteropptaket høsten 2019.
- Manglende oppfylting av studieplasser har konsekvenser i form av lavere resultatinntekter. Legges priskategori D til grunn vil 100 ledige plasser gi en inntektssvikt på om lag 13 mill. kroner per kull (ved 100% gjennomføring).

Søkeres kvalifikasjoner i masteropptaket. Mange ikke-kvalifiserte søkere

Selv om vi ser bort fra søkere fra land utenfor EU/EØS, er det en stor andel søkere som ikke er kvalifisert til studiet de søker. Om lag 38% av søkerne ikke kvalifisert til studiet de hadde som høyeste prioritet. Tilsvarende tall for opptak til grunnstudier (Samordna opptak) er i underkant av 10%.

Tabell 2. Ikke-kvalifiserte søkere til masteropptak (norske/EU/EØS-søkere)

Fakultet	Andel ikke-kvalifiserte søkere fordelt på søkers prioritet			
	1	2	3	Alle
HF	29 %	44 %	56 %	36 %
MN	48 %	47 %	45 %	47 %
MED	36 %	29 %	24 %	31 %
PS	33 %	27 %	27 %	30 %
SV	39 %	42 %	40 %	40 %
Totalt	38 %	39 %	39 %	39 %

Et sentralt spørsmål er naturligvis hvorfor denne andelen er såpass mye høyere ved opptak til masterprogram. En forklaring kan være at opptakskravene er smalere enn ved opptak til bachelor, og av den grunn gjør det vanskeligere for søkere å vurdere egne kvalifikasjoner opp mot kravene som stilles. Dette kan da ses på som et informasjonsproblem som bør følges opp.

En slik tolkning støttes også dersom vi ser på hvor i opptaksprosessen søkerne ble funnet ikke-kvalifisert. Av den totale mengden søkere som ikke oppfylte opptakskravene viser det seg at det var nettopp mangler i spesialisering som bidro til det største frafallet.

Tabell 3. Ikke-kvalifiserte søkere fordelt på mangel ved søknad (norske/EU/EØS-søkere)

Mangel ved søknad	Andel
Søker mangler hele eller deler av nødvendig dokumentasjon	7 %
Søker mangler dokumentasjon på tilstrekkelige engelskkunnskaper	8 %
Søker mangler dokumentasjon på tilstrekkelige norskkunnskaper	1 %
Søker mangler dokumentasjon på riktig spesialisering/faglig bakgrunn	61 %
Søker oppfyller ikke krav til minimumskarakter (C-krav)	23 %
Totalt	100 %

Selv om faglig bakgrunn er viktig for at søkere skal gjennomføre studiet, kan det i enkelte tilfeller også trekke inntakskvaliteten ned, f.eks. ved at søkere med gode karakterer ikke får opptak på grunn av at de mangler et spesifikt emne. Av søkere som ikke oppfylte spesialisingskravet til studiet de søkte, viser tall at nesten 60% hadde et karakternivå på C eller høyere¹.

Oppfølging masteropptaket

Masteropptaket bør videreutvikles slik at:

- Informasjonen og opptakskrav oppdateres og gjøres mer tilgjengelig for søkerne.
- Det gjøres en grundig gjennomgang av kravene til spesialisering for de ulike studieprogrammene, med tanke på å avdekke hvilke krav som fører til at søkere ikke kvalifiserer og om disse kravene er nødvendige for å sikre faglig gode søkere. Dette vil også være et viktig arbeid som foranledning til en nasjonal samordning av master, der flere felles krav kan bidra til en effektivisering av opptaket og enklere rekruttering.
- Bruken av faglig vurdering bør reduseres ytterligere for å sikre et transparent opptak.
- Rekrutteringen til master bør økes betydelig: For å kunne opprettholde en profil som et forskningstungt breddeuniversitet må en stor andel av våre studenter gå på masterprogram. Bare 13% av UiBs studenter går i dag på toårige masterprogram. Til sammenligning er 18% av studentene på Universitetet i Oslo masterstudenter. UiB må derfor øke innsatsen for rekruttering til master. Dette innebærer både intern rekruttering, men også rekruttering av kandidater fra andre læresteder.

Våropptak for master

Flere av fakultetene har gjennomført masteropptak også på våren, enten ved fast utlysning av enkelte program eller som supplerer for program med ledige plasser etter høstopptaket.

- MN og HF har normalt gjennomført våropptak til master, og bør også gjennomføre opptak våren 2020. Som nevnt over vil MN kunne utjevne store deler av avviket mellom møtt og studieplasser i høstopptaket.
- Også MED bør gjennomføre våropptak i 2020, forutsatt at det lar seg gjøre å starte på studieprogrammene i vårsemesteret.
- Gitt at MN ikke klarer å fylle nye de nye IKT-plassene før etter våropptaket, bør tildelingen av plassene avvente til etter at våropptaket er gjennomført.

Omgjøring av PPU-plasser til studieplasser i integrerte lektorløp ved HF og MN

Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) er et ett-årig tilbud til søkere med fullført mastergrad innenfor et undervisningsfag der UiB tilbyr fagdidaktikk. Fullført utdanning gir lektorkompetanse.

I 2019 viste søkertallene til PPU at UiB ikke ville fylle studieplassene. Det ble derfor besluttet at MN og HF kunne omgjøre PPU-plasser mot en økning på 5 plasser til hvert fakultet som skulle benyttes til de integrerte lektorprogrammene. For å vurdere effekten av tildelingen er det gjort en sammenligning mellom fakultetenes planlagte opptakstall i 2018 og 2019.

Oversikten viser at HF har økt antall tilbud betydelig, mens MN ikke har hatt nok kvalifiserte søkere til å kunne øke tilbudet. Per 8. august var det ingen søkere på venteliste til lektorutdanningen ved MN, mens HF hadde totalt 91 personer på venteliste på sine

---

¹ Utplukk på 659 søkere med minst 150 eksterne studiepoeng som ikke oppfylte kravet til spesialisering

lektorprogram. MN hadde flere kvalifiserte førstevalgsøkere til studiet i 2018, men samtidig har ja-svarprosenten gått opp i 2019 og resultert i 47 møtte ved studiestart.

Det samordna opptaket går bare en gang i året, og studiene i dette opptaket kan ikke lyses ut som våropptak. Det er derfor ikke mulig å supplere med flere søkere etter at høstopptaket er avsluttet, slik som vi kan for masteropptak.

Tabell 3: Omgjøring av PPU-plasser til lektor HF

	Plasser	Tilbud	Ja-svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester*
2018	100	193	138	142	116
2019	105	230	147	137	131

*Basert på samme estimat som i tabell 1 og 2.

Tabell 4: Omgjøring av PPU-plasser til lektor MN

	Plasser	Tilbud	Ja-svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester
2018	35	60	39	35	32
2019	40	59	49	47	43

Oppfølging

Til tross for at økningen i antall plasser ikke førte til at MN ga flere tilbud til sitt lektorprogram har MN likevel hatt en positiv utvikling i antallet møtte studenter. Både HF og MN beholder de omgjorte studieplassene fra PPU, og disse legges til den totale rammen for fakultetene.

Fordeling av 10 nye IKT-plasser

I juli 2019 ble UiB tildelt 10 nye studieplasser innen IKT-studier. Fordelingen videreføres over 4 år, noe som gir totalt 40 studieplasser ved full utbygging.

I vurderingen av intern fordeling ble det enighet om at plassene var ønsket på masternivå og med en fordeling 50/50 mellom informatikk og informasjonsvitenskap. For at dette skal utgjøre 40 plasser ferdig utbygd, tilsier det en økning i opptaket på 10 studenter ved MN og 10 ved SV.

Under er det gjort en sammenligning mellom fakultetenes opptakstall for 2018 og 2019.

Oversikten viser at SV sendte ut så mange tilbud i 2019 at de ville få nok studenter til å fylle 10 nye plasser. Ved MN hadde de ikke nok søkere til å fylle flere plasser i dette opptaket, til tross for at antall ja-svar er høyere enn i 2018. MN er derfor avhengige av å benytte opptaket våren 2020 for å fylle eventuelle nye plasser. Basert på prognosene vil MN få 27 møtte studenter i andre semester etter høstens opptak. De må derfor minst ta opp 12 studenter i våropptaket for å fylle plassene.

Tabell 5: Fordeling av nye IKT-plasser SV

	Plasser	Tilbud	Ja-svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester
2018	22	29	16	14	13
2019	32	58	41	40	38

Tabell 6: Fordeling av nye IKT-plasser MN

	Plasser	Tilbud	Ja-svar	Møtt	Stipulert møtt 2. semester
2018	27	42	25	22	19
2019	37	66	35	33	29

Oppfølging

Tildeling av de 10 nye studieplassene innen IKT forventes til etter våropptaket 2020.

Universitetsdirektørens kommentarer

UiB ønsker å tiltrekke seg godt kvalifiserte, høyt motiverte og faglig engasjerte studenter. Samtidig må det sikres at et opptakstall i tråd med antall planlagte studieplasser. Utnyttelse av studieplasser er også et viktig tema i de årlige etatsstyringsmøtene med Kunnskapsdepartementet. Manglende måloppnåelse vil også gi økonomiske konsekvenser for UiB, og for det enkelte fakultet.

Innenfor samordna opptak er det nå relativt god balanse i opptakstallene totalt sett. Det er likevel utfordringer knyttet til rekruttering til grunnstudiene hos MN, etter innføring av fordypingskrav i matematikk (R2 krav). Dette vil på sikt få konsekvenser også for masteropptaket til MN. Det er derfor viktig å sette i verk tiltak for å øke studentopptaket til grunnstudiene ved MN.

Utfordringen med manglende måloppnåelse er større på masternivå. Til tross for sentralisering av opptaket, kreves fortsatt fokus på rekruttering og opptak. I første rekke skal det gjøres en gjennomgang av kvalifikasjonskrav og vurderinger av rutiner knyttet til suppleringsopptak i vårsemesteret.

11.09.2019 / Ida Fauskanger/Christen Soleim (avd.dir.)